

BESLUT

2018-02-05

Dnr: 17/01936

SAKEN

Känsligt läge, P1, 2017-07-06, inslag om komplicerade familjerelationer; fråga om respekt för privatlivet

BESLUT

Inslaget fälls. Granskningsnämnden anser att det strider mot bestämmelsen om respekt för privatlivet.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Radio ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

INSLAGET

Inslaget handlade om komplicerade familjerelationer. Bland annat intervjuades en person som i inslaget kallades Linda om sin relation till sin mormor. Följande sades.

(Programledare) – Men först ska vi träffa Linda, som brutit med sin egen mormor. Det här är hennes historia. (Linda) – Jag tänker att en mormor ska vara... eh... snäll och omtänksam och liksom... finnas med på en annan plats, eh... att, att en mormor ska finnas mer som, där föräldrarna liksom kanske är dumma eller där föräldrarna är så här, de lyssnar inte så kanske en mormor kan lyssna istället och ha ett annat öra och kunna vara sådär... en tredje part. Jag har ju en kompis som så här, innan hon gick bort hennes mormor, så pratade de en gång i veckan i telefon, hade så här långa samtal, filosofiska samtal, alltså... Så hade man ju också såklart önskat att, att komma med perspektiv ifrån en annan tid och en annan person såklart. Men ett så här, varmt hjärta och... liksom en god person. Liksom kanske bakar lite bullar och vara lite mys, mystant så, tänker jag, nog att jag tycker att en mormor ska vara. (Reporter) – Men så har inte Linda, som vi kallar henne här, upplevt sin mormor. Som barn besökte hon henne en vecka varje sommar. Men det slutade allt som oftast med att Lindas mamma fick hämta hem henne tidigare än vad som var tänkt. (Linda) – Jag tyckte hon var orättvis, jag tyckte hon var hård. Eh... och jag var ett sådant barn som sa rätt ut vad jag tyckte. Var nog ganska jobbig tror jag att jag var också. Men... så jag tror att vi är lite lika också. Vi är väldigt bestämda och envisa [...] men jag var ju liten och hon var

stor. (Reporter) – Idag har Linda ingen kontakt alls med sin mormor. För snart tio år sedan dog Lindas morbror och då hände något som blev droppen som fick bägaren att rinna över. Och Linda bestämde sig för att inte ha mormodern i sitt liv längre. (Linda) – Eh... och då sitter vi där på min morbrors begravning. Och den personen som ska prata börjar prata där i kyrkan om hans liv, om de människorna som betytt mycket för honom och de pratar om gamla vänner och avlägsna släktingar och efter ett tag så kommer det liksom upp för mig att min mamma nämns inte. (Reporter) – Linda tror inte att det är sant. Hon tänker att hon måste ha missat när begravningsförrättaren pratade om hennes mamma, men vet samtidigt att hon inte har det. (Linda) – Alltså, jag blir jättearg och jag blir också helt chockad och helt, det är jättesvårt att förstå och jag förstår inte ens att det händer det känns helt överkligt. Där sitter hon, hans enda syskon och får höra historien om hennes lillebror som har dött och begravs och hon är inte med i hans liv överhuvudtaget. Det känns helt fruktansvärt. Och då vet ju jag att det är mormor som har haft samtalet innan och berättat om hans liv, så det är ju hon som har sett till att min mamma inte är med överhuvudtaget i det här talet. Och då kände jag bara att nu får det vara bra. Nu vill inte jag umgås mer, kände jag. Väldigt starkt faktiskt.

Reportern sa sedan att Linda och hennes mormor träffades ibland ändå, till exempel på kalas som de båda var bjudna till. Linda kände dock att det inte fungerade och upplevde att mormodern kom med gliringar och att det kändes falskt.

(Linda) – Jag vill inte ha det så riktigt, jag vill inte ha det att gå omkring och låtsas och det blir stelt och det, jag tycker det är svårt. Jag har svårt för sådana rum överlag, där man ska spela ett spel, så. Jag tycker det är ansträngande och jag får lite ångest av det. Det känns falskt, vilket jag tycker lite att det är, också. (Reporter) – Lindas mamma har begränsad kontakt med mormodern medan Lindas syskon träffar henne då och då. Linda är den enda som har valt att bryta kontakten. (Linda) – Men jag vet ju att, att det finns folk i släkten som tycker, alltså, men jag är ju så dramatisk och jag ska då alltid liksom sticka ut hakan eller liksom säga ifrån och så. Och det får vara deras försvar till att leva som de gör om de vill men för mig fungerar det ju liksom inte. Både jag och min mamma har försökt prata med andra om det här, alltså kusiner och... andra släktingar men det är väldigt mycket prat om att, men ni vet, du vet ju hur hon är, hon är ju hård men hon menar ju inte alltid det utan, man får ta det för vad det är lite. Och det känner jag att jag inte behöver och jag känner också att blod, har känt det länge och tycker överlag att blod inte behöver vara tjockare än vatten, utan att det, det är liksom, handlingar och respekt och sånt som har mer med det att göra. Vilka man ska ha runt omkring sig.

Reportern sa att mormodern gjort försök till kontakt bland annat genom att skicka julkort och tagga Linda i inlägg på sociala medier, men att Linda ignorerat dessa. Linda sa att hon inte vill att hennes mormor ska kunna fortsätta låtsas om att hon inte gjort några fel och att mormodern ska veta att hon inte betett sig okej. Reportern frågade därefter hur Linda skulle reagera om mormodern sa förlåt och om hon själv hade någon del i att de inte kunde ha en relation.

ANMÄLAN

Anmälaren anser att ett av hennes barnbarn uttalade elakheter mot henne i programmet och känner sig utpekad. Barnbarnet är programledare i Sveriges Radio (SR) och hennes röst är välkänd. Programmet sändes utan anmälares vetskap och efter sändningen har hon kontaktats av släktingar.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SR anför i huvudsak följande.

Anmälaren identifierades inte i inslaget. Linda är programledare i en lokalfradiokanal, men för majoriteten av Sveriges befolkning är hennes röst okänd. Med hänsyn bland annat till de berörda personernas privatliv valde SR att inte namnge eller i övrigt lämna sådana uppgifter som hade gjort det möjligt att identifiera dem. Anmälaren har således inte kunnat identifieras av andra än sina egna släktingar, som redan måste antas ha känt till förhållandena. Detta var också anledningen till att SR inte tog kontakt med anmälaren i samband med att intervjun gjordes.

I intervjun framkom bland annat att Linda var den enda släkting som valt att bryta kontakten med mormodern och att andra släktingar inte uppfattar mormodern på samma sätt. Linda fick även motfrågor under intervjun, vilket nyanserade hennes egen upplevelse. Bland annat framkom att Linda själv bar ett ansvar för att hon valt att bryta kontakten med sin mormor.

SR är av uppfattningen att det är viktigt att lyfta ämnet komplicerade släkterelationer och att det är viktigt att kunna ta upp enskilda fall. SR vill även betona att Linda har rätt till sin berättelse.

ANMÄLARENS KOMMENTAR

Anmälaren frågar sig om det är lämpligt för en anställd på SR att använda P1 för att svartmåla en nära släkting. Linda och *Känsligt läges* programledare är vänner privat. Kan det verkligen vara tillåtet att de gör ett sådant program tillsammans?

Linda har tidigare varit anställd på en rikstäckande radiokanal så det är inte märkligt att hennes röst är igenkänd i hela landet. Både släktingar och flera vänner har hört av sig till anmälaren efter sändningen av programmet. Alla som kontaktat henne har känt igen rösten, men ingen har känt igen det som berättades. Anmälares tillvaro har förmörkats av att en människa som stått henne nära vill henne illa. Anmälaren vill inte finna sig i att förolämpas och beljugas i radio. Anmälaren har inte tillgång till riksradionet och har inte samma möjlighet att berätta sin version och ingen möjlighet att få upprättelse.

PROGRAMFÖRETAGETS TILLÄGGSYTTRANDE

Efter att programmet sänts tog anmälaren kontakt med SR och uppgav att hon hade känt sig utpekad. SR erbjöd därför anmälaren ett genmäle som fördes in i podcastversionen av programmet. I samband med att nästa program i serien skulle sändas annonserade P1 att en uppdaterad version av föregående veckas program fanns tillgänglig på SR:s webbplats och i SR:s app. I samband med hänvisningen sades även att en av de personer som omtalats i programmet fått bemöta vissa påståenden i den uppdaterade versionen.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska respektera den enskildes privatliv i programverksamheten om inte ett oavvisligt allmänt intresse kräver annat. Bestämmelsen är avsedd att ge skydd för den personliga integriteten (16 § i sändningstillståndet).

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Anmälaren ifrågasätter om det var lämpligt att Linda fick berätta sin historia i inslaget när hon samtidigt var anställd som programledare av SR. Det förhållande att Linda medverkade i programmet är en fråga om programetik och innebär inte i sig att SR åsidosatt någon av de bestämmelser som gäller för sändningsverksamheten.

Anmälaren anser dock att hon kunde identifieras eftersom Lindas röst, som är känd i Sveriges Radio, förekom i inslaget. Hon anför att hon efter sändning blivit kontaktad av både släktingar och vänner som känt igen rösten, men inte känt igen det som Linda berättade. Nämnden saknar anledning att ifrågasätta detta. I inslaget riktade Linda långtgående kritik som innebar ett intrång i anmälarens personliga integritet. Något oavvisligt allmänt intresse som motiverade intrånget fanns inte och inslaget strider därför mot bestämmelsen om respekt för privatlivet.

Detta beslut har fattats av Kristina Ståhl, Jan Holmberg, Clas Barkman, Staffan Dopping, Malin Bergström, Gunnar Springfeldt och Kristina Åberg efter föredragning av Rasmus Johansson.

På granskningsnämndens vägnar

Kristina Ståhl

Rasmus Johansson

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.